

Opava 5.6.2012
čj. SRS 023333/2012

Oblastní odbor SRS
Jaselská 552/16
746 82 Opava

Zpráva č. 10 oblastního odboru OPAVA o výskytu škodlivých organismů a poruch za období od 28.5.–3.6.2012

1. Počasí

Ranní teploty byly po celý týden poměrně vyrovnané a pohybovaly se většinou v intervalu od 6 do 9 °C, pouze ve středu bylo ráno tepleji, a to 12 °C a místy i více. Rovněž odpolední teploty byly vyrovnané. Nejtepleji bylo v úterý 29.5., kdy na většině území odpolední maxima vystoupila na 24 °C. Ke konci týdne se postupně mírně ochlazovalo. Až do čtvrtka bylo většinou jasno až polojasno, s lokálními a jen výjimečně bohatšími dešťovými přeháňkami. Místy byly zaznamenány přívalové lijáky s kroupami a bouřkou. Na většinu území se srážky dostaly při přechodech front v pátek a v neděli, místy ale byly opět jen málo vydatné. Vláhový deficit pokračuje v celé oblasti. Srážky zaznamenané v uplynulém týdnu však představují v některých lokalitách první významnější vláhu po více než dvou měsících.

2. Výskyt škodlivých organismů a poruch

Výskyty škodlivých organismů jsou dosud až na výjimky slabé, častěji se vyskytují různé fyziologické poruchy způsobené na nejrůznějších druzích rostlin zejména působením chladu a mrazu, v posledním období rovněž místy v důsledku sucha.

OBILNINY

Porosty obilnin jsou zapojené, většinou vyrovnané a v dobrém zdravotním stavu, výskyty chorob a škůdců jsou většinou slabé. Mrazem poškozené porosty jsou v různém stupni prořídle a místy slabě odnožené. Lokálně jsou porosty v důsledku sucha vývojově nevyrovnané. Místy se začínají objevovat střední i silné výskyty larev kohoutků a mšic.

PŠENICE OZIMÁ (RF 37–65 BBCH, objevení se posledního listu až střed květu)

Silné příznaky napadení **virovou zakrslostí pšenice (WDV)** jsou hlášeny z více lokalit v okrese Prostějov (Brodek u Prostějova, Doloplazy, Lešany, Němčice nad Hanou, Ohrožín, Zdětín, Želeč) a také z okresu Jeseník (Javorník-Město). Původce **virové zakrslosti pšenice (WDV)** v obou okresech byl laboratorně potvrzen. V uvedených porostech byl zaznamenán i výskyt jediného známého přenašeče WDV **kříška polního (Psammotettix alienus)**.

Za škodlivý výskyt v jarním období se považuje 3 a více imag kříška polního ve 100 smycích. Pozor na záměnu s podobnými druhy!

Lokální střední výskyty **světle hnědé skvrnitosti pšenice (Pyrenophora tritici-repentis)** zaznamenali v okresech Jeseník (Javorník-Ves) a Přerov (Želatovice).

Střední výskyt hnědé rzivosti pšenice (*Puccinia persistens*) je hlášený z okresu Jeseník (Javorník-Město).

Ošetření proti houbovým chorobám má zpravidla postihnout celý komplex listových chorob s cílem ochránit zejména praporcový list. Provádí se v období od tvorby posledního listu (fáze 37 BBCH) do začátku metání (fáze 51 BBCH), v každém případě je nutné dodržet pokyny na etiketě použitého přípravku.

První výskyt kyjatyk osení (*Sitobion avenae*) zaznamenali v okrese Přerov (Želatovice) 31.5. Lokální střední až silné výskyty mšic (*Aphididae*) jsou hlášeny z okresů Karviná (Dolní Lutyně), Opava (Opava-předměstí, Velké Hoštice) a Přerov (Želatovice).

Pozorování mšic se provádí na začátku metání (49 BBCH), na začátku kvetení (61 BBCH) a začátku zrání (71 BBCH). Kontroluje se 50 odnoží, vždy všechny listy a klas (5 míst krát 10 odnoží). Pozorování se provádí více než 20 m od okraje porostu. Vypočte se průměrný počet každého druhu na jednu odnož.

Ošetří se porosty, kde je v průměru 3 a více mšic na jednu odnož.

V některých porostech v okrese Opava (Kobeřice) byl pozorován neobvykle hojný výskyt housenic pílatky travní (*Dolerus gonager*). Škodlivost je ale zanedbatelná.

Metodicky není signalizace ani indikace ošetření zpracována, ošetření se neprovádí.

Lokální silné výskyty larev kohoutků (*Oulema spp.*) byly pozorovány v okresech Karviná (Petrovice u Karviné) a Opava (Bolatice), v okrese Nový Jičín (Bartošovice) je výskyt hodnocen jako střední.

Pozorování imag se provádí po uplynutí 4 dnů (nemusí být za sebou) s maximální teplotou vyšší než 17 °C, které následují po splnění sumy efektivních teplot $SET_{6,0} = 110,0$ °C denních stupňů DS (orientačně to bývá v období od konce dubna do poloviny května). Kontroluje se 100 smyků v porostech pšenice a ječmene na deseti různých místech rozložených na ploše pozemků (10 míst krát 10 smyků). Pozorování vajíček a larev se provádí po dosažení $SET_{6,0} = 400,0$ °C DS (orientačně u ozimé pšenice ve fázi 32–37 BBCH). Pokud je vylíhlých larev méně než 50 %, pozorování se opakuje po týdnu do doby, než se zjistí 50 % vylíhlých larev. Kontroluje se 10 odnoží za sebou v řádku na 10 různých místech porostu (celkem 100 odnoží) ve vzdálenosti více než 20 m od okraje porostu.

Předpoklad škodlivého výskytu larev je při zjištění více než 70 brouků na 100 smyků. Ošetřuje se v době, kdy poměr vajíček a vylíhlých larev je 1 : 2 nebo vyšší.

Lokálně silné zaplevelení sveřepem rolním (*Bromus arvensis*) bylo pozorováno v okrese Jeseník (Javorník-Ves).

JEČMEN OZIMÝ (RF 55–73 BBCH, střed metání až časná mléčná zralost)

Ojedinelý střední výskyt třásněnky obilné (*Frankliniella tenuicornis*) byl pozorován v okrese Jeseník (Bernartice).

Střední výskyt larev kohoutků (*Oulema spp.*) byl zjištěn v okrese Nový Jičín (Kunín).
Monitoring kohoutků a indikace ošetření viz pšenice ozimá.

JEČMEN JARNÍ (RF 37–65 BBCH, objevení se posledního listu až střed květu)

Lokální silné výskyty mšic (*Aphididae*) jsou hlášeny z okresů Nový Jičín (Petřvald) a Opava (Opava-předměstí, Velké Hoštice).

Monitoring mšic a indikace ošetření viz pšenice ozimá.

Silný výskyt larev kohoutků (*Oulema spp.*) byl pozorován v okrese Opava (Bolatice), střední v okresech Jeseník (Javorník-Ves), Nový Jičín (Petřvald), Prostějov (Držovice, Lutotín) a Přerov (Veselíčko).

Monitoring kohoutků a indikace ošetření viz pšenice ozimá.

KUKUŘICE (RF 15–30 BBCH, pátý list vyvinutý až špička laty viditelná)

V okresech Olomouc (Senice na Hané, Štěpánov) a Opava (Oldřišov) dochází k fialovění listů kukuřice pravděpodobně v důsledku nedostatku fosforu za sucha.

Ojedinelý střední výskyt mšice střemchové (*Rhopalosiphum padi*) byl zaznamenán v okrese Jeseník (Bílý Potok).

LUSKOVINY

HRÁCH SETÝ (RF 39–65 BBCH, devět a více internodií viditelných až plný květ)

Střední výskyty **kyjatyky hrachové (Acyrtosiphon pisum)** jsou zjišťovány lokálně v okresech Jeseník (Bílý Potok), Olomouc (Velký Týnec), Přerov (Troubky) a na více lokalitách okresu Prostějov. Některé porosty již byly ošetřeny insekticidy (Poličky v okrese Prostějov).

Pozorování kyjatek se provádí jednou týdně od fáze druhého jednoduchého pravého listu (fáze 12 BBCH) do nalezení prvních kyjatek na rostlinách. Množství jedinců kyjatek (imag i nymf) se sleduje jednou za 14 dnů od nalezení prvních kyjatek na rostlinách do žluté zralosti, fáze 83–85 BBCH. Při úhlopříčném průchodu porostem se na deseti místech prohlédne vždy 5 za sebou rostoucích rostlin. Mšice se na místě oklepou na světlou podložku (např. papír) a spočítají.

Ošetří se porosty, kde je v průměru 3 a více jedinců kyjatek na jednu rostlinu hrachu.

OLEJNINY

ŘEPKA OZIMÁ (RF 67–79 BBCH, dokvétání až téměř veškeré šesule dosáhly druhově, resp. odrůdově specifické velikosti)

Místy se objevuje praskání nebo jiné deformace stonků, poškození kořenových krčků i kořenů a poruchy vývoje květenství také jako důsledky působení **mrazů**.

Silné **poškození rostlin po aplikaci morforegulátoru** zaznamenali v okrese Jeseník (Bílý Potok). Poškození se projevuje lokálním zbrzděním růstu, zkrácením postranních větví, nahloučením šesulí na vzrostném vrcholu a fialovým zbarvením šesulí.

Lokálně silné napadení **šedou plísnovitostí brukvovitých (Botryotinia fuckeliana)**, které způsobuje až uhnívání báze stonků, zaznamenali v okrese Jeseník (Bílý Potok).

První výskyt **mšice zelné (Brevicoryne brassicae)** na šesulích byl pozorován také v okrese Šumperk (Rovensko) 30.5.

V období od konce dokvétání až ihned po odkvětu (fáze 67–69 BBCH) se sleduje počet plodenství napadených 100 a více mšicemi (počet mšic se odhaduje).

Za škodlivé se považuje 10 a více % takto napadených plodenství.

Výskyty larev **bejlmorky kapustové (Dasyneura brassicae)** jsou lokálně střední v okresech Jeseník (Javorník-Ves) a Přerov (Henčlov), v okrese Prostějov (Mostkovice) až silné.

Výskyt imag se sleduje na rostlinách dvakrát týdně v období od žlutého poupěte do plného květu, fáze 59–65 BBCH, a jednou týdně v období od plného květu do konce květu, fáze 65–69 BBCH. Kontroluje se vždy namátkově vybraných 25 rostlin na protilehlých okrajích pozemku (celkem 50 rostlin).

Ošetření se provede u porostů, kde je pozorováno v průměru 0,25 a více imag bejlmorky kapustové na 1 rostlinu. Ošetření v době, kdy jsou již vyhlédlé larvy, je neúčinné.

Ojediněly silný výskyt imag **krytonosce šesulového (Ceutorhynchus obstrictus)** byl zaznamenán v okrese Jeseník (Javorník-Město).

Výskyt brouků se sleduje na rostlinách dvakrát týdně v období od kvetení řepky (asi 30 % květů na hlavním stonku otevřených) do plného květu (asi 50 % květů na hlavním stonku otevřených, první korunní plátky již opadávají), fáze 63–65 BBCH, a jednou týdně v období dokvétání (velké množství korunních lístků již opadlo) do konce květu, fáze 67–69 BBCH. Kontroluje se vždy namátkově vybraných 25 rostlin na protilehlých okrajích pozemku (celkem 50 rostlin).

Ošetření se provede u porostů, kde je v průměru 1 a více brouků na 1 rostlinu.

MÁK SETÝ (RF 30–40 BBCH, přizemní listová růžice až stonkování a butonizace)

Některé porosty na Prostějovsku jsou řídké a mezerovité, lokálně i poškozeny herbicidy.

První výskyt **helminosporiové nekrózy máku (Pleospora papaveracea)** v okrese Jeseník (Javorník-Ves) zaznamenali 30.5.

Pozorování se provádí v období od začátku stonkování do začátku květu, fáze 40–52 BBCH, a v období zrání tobolek, fáze 70–80 BBCH.

Za škodlivý výskyt se považuje 2 a více % napadených rostlin od začátku stonkování do začátku květu a 5 a více % napadených rostlin v období zrání tobolek.

Silný výskyt **mšice makové (Aphis fabae)** v porostech máku přetrvává v okrese Karviná (Kopytov), střední v okrese Olomouc (Velký Týnec).

Pozorování mšice makové v porostech máku se provádí po ukončení přeletu mšic z brslenů do začátku sekundárního přeletu (orientačně do poloviny května), před květem (fáze 47–49 BBCH) a po

začátku sekundárního přeletu (2–3 týdny po zjištění nymf se základem křídel na řepě či bobu). Pozorování se provádí na celé ploše porostu. Za napadenou se považuje rostlina alespoň s jednou živou mšicí. Kontroluje se 100 rostlin (5 míst krát 20 rostlin).

Ošetření se provede u porostů, kde do začátku sekundárního přeletu je pozorováno v průměru 5 a více % napadených rostlin, po začátku sekundárního přeletu 20 a více % napadených rostlin.

Silné zaplevelení **pýrem plazivým (*Elytrigia repens*)** bylo zjištěno v okrese Šumperk (Bludov).

OKOPANINY

BRAMBOR (RF 25–51 BBCH, objevení se dalších stonků až rostlina začíná tvořit poupata)

První mikroskopicky ověřený výskyt **plísňě bramboru (*Phytophthora infestans*)** zaznamenali u drobného pěstitele v okrese Opava (Hradec nad Moravicí) 24.5. Jedná se o extrémní podmínky při pěstování rostlin pod folií. V polních podmínkách výskyt choroby dosud nebyl zaznamenán, ani porosty brambor většinou nedosáhly vývojové fáze vhodné pro šíření infekce.

Prognózu plísňě bramboru sledujte na veřejném portálu Státní rostlinolékařské správy na adrese: <http://eagri.cz/public/web/srs/portal/skodlive-organismy/prognozy-vyskytu-so-na-uzemi-r/vyskyt-plisne-bramboru.html>.

První výskyty imag **mandelinky bramborové (*Leptinotarsa decemlineata*)** zachytili rovněž v okresech Nový Jičín (31.5., Příbor) a Šumperk (30.5., Chroče). V okrese Jeseník (Javorník-Ves) zaznamenali 30.5. už i výskyty vajíček a larev prvního instaru.

V období hromadného kladení vajíček se sleduje množství brouků v porostu a za 2–4 týdny (tedy celkem třikrát) množství ohnisek larev. Porost je nutno projít nejméně čtyřikrát na různých místech tak, aby bylo podchyceno průměrné napadení.

Ošetření se provede v době maxima líhnutí larev. Při normálním průběhu počasí to bývá obvykle v době, kdy první vylíhlé larvy dosáhnou třetího instaru. Ošetří se porosty, kde bylo zjištěno 100 a více brouků na 1 ha nebo 140 a více ohnisek larev, přičemž za jedno ohnisko se považuje skupina 35 a více larev.

CUKROVKA (RF 16–35 BBCH, šest listů vyvinuto až listy pokrývají 50 % povrchu půdy)

Na krmné řepě i cukrovce se tvoří kolonie **mšice makové (*Aphis fabae*)** a v okresech Karviná (Starý Bohumín) a Olomouc (Mladějovice) jsou výskyty lokálně hodnoceny jako střední.

Ošetření se signalizuje u semenaček při zjištění prvních larev mšice makové se základy křídel, u technické cukrovky při ukončení hlavního přeletu, tj. když 95 % okřídlených mšic opustilo brsleny.

CHMEL (RF 26–33 BBA, šestý pár vedlejších výhonů viditelný až rostliny dosáhly 30 % výšky drátu)

Ve chmelnicích se provádí kultivace, první přiorávka a opětovné zavádění hlav chmele, které se při silném větru odklonily od drátků.

První výskyt **plísňě chmele (*Pseudoperonospora humuli*)** zaznamenali 29.5. také v okrese Přerov (Lipník nad Bečvou).

První výskyt larev **mšice chmelové (*Phorodon humuli*)** byl pozorován 31.5. v okrese Přerov (Želatovice).

Výskyt mšice chmelové se sleduje jednou týdně od zavedení chmele.

Ošetření chmele se provede při průměrném výskytu 50 a více mšic na 1 list nebo při napadení 10 a více % hlávek v období začátku tvorby kolonií larev na listech chmelových rostlin.

OVOCNÉ DŘEVINY

V intenzívních sadech převládají slabé výskyty škodlivých organismů, silnější výskyty jsou zjišťovány hlavně na neošetřovaných stromech v silničních stromořadích, extenzívních sadech a na rozptýlené zeleni.

Jádroviny

JABLOŇ (RF 71–74 BBCH, velikost plodů do 10 mm až průměr plodu do 40 mm)

Střední výskyt **padlí jabloně (*Podosphaera leucotricha*)** je hlášen na neošetřovaných stromech náchylných odrůd v okrese Jeseník (Javorník-Město).

Ošetření se signalizuje v období sekundárního šíření choroby ve fázi 55 BBCH (zelené poupě) a opakuje se podle potřeby (infekční tlak, intenzita růstu, použitý přípravek) přibližně až do fáze 76 BBCH (plody velikosti vlašského ořechu).

Silný výskyt příznaků **strupovitosti jabloně (*Venturia inaequalis*)** na listech hlásili z okresu Opava (Malé Hoštice).

Pokud nejsou k dispozici údaje o délce ovlhčení listů, případně zralosti reprodukčních orgánů patogena, lze termín zralosti askospor odhadnout přibližně podle fenofáze hostitele, což bývá obvykle ve fázi 53–54 BBCH (zelená špička až myší ouško). Ošetření je signalizováno po zjištění prvních zralých askospor, nejpozději ve fenofázi 54 BBCH v případě preventivní ochrany nebo při splnění podmínek pro infekci. Další ošetření se odvíjí od povětrnostních podmínek (délka ovlhčení listů), často se využívá ošetření před očekávanými srážkami, ale tak, aby postřik na listech a plodech dokonale zaschl.

Až střední výskyt **vlnatky krvavé (*Eriosoma lanigerum*)** na neošetřovaných stromech byl zaznamenán v okrese Jeseník (Javorník-Město).

Napadení stromů se sleduje jednorázově v době opadu plodů po odkvětu, fáze 71 BBCH (orientačně počátek až polovina června), napadení víceletých větví v období pokročilého zrání až sklizňové zralosti, fáze 85–87 BBCH (orientačně srpen až říjen).

Ošetření se provede při napadení 5 a více % stromů nebo 10 a více % víceletých větví s výskytem kolonií vlnatky krvavé. Do postřiku se doporučuje přidat smáčedlo.

Lokální střední výskyty **mšice jabloňové (*Aphis pomi*)** zaznamenali v okresech Jeseník (Javorník-Město), Olomouc (Olomouc) a Prostějov (Němčice nad Hanou), silný výskyt v okrese Opava (Malé Hoštice).

Kontroluje se 100 letorostů (na 5 místech 20 letorostů z 1 stromu) na konci kvetení, fáze 67 BBCH.

Ošetření se provede při napadení 2 a více % letorostů koloniemi mšic, v případě napadení mšicí jabloňovou 10 a více %.

Za příznivých podmínek jsou zjišťovány silné nálety samců **obaleče jablečného (*Cydia pomonella*)** do feromonových lapáků v okresech Frýdek-Místek (Rychaltice) a Nový Jičín (Štramberk), střední v okresech Jeseník (Javorník-Město) a Olomouc (Olomouc).

Přílet samců se sleduje dvakrát týdně od 1.5. do 15.9.

Ošetření se provede vždy přibližně za týden po vyvrcholení letové vlny, pokud trvají vhodné podmínky pro kladení vajíček, tedy pokud večerní teploty ve 21 hodin středoevropského času dosahují alespoň 17 °C.

První výskyt imag **obaleče zimolezového (*Adoxophyes orana*)** v okrese Olomouc (Náměšť na Hané) zaznamenali 28.5.

Střední výskyty samců **obaleče jabloňového (*Hedya nubiferana*)** zaznamenali odchylem do feromonových lapáků v okresech Jeseník (Javorník-Město), Karviná (Nový Bohumín) a Nový Jičín (Štramberk).

Přílet samců obalečů se sleduje dvakrát týdně od 1.5. do 15.9.

Ošetření se v případě potřeby provádí vždy přibližně za týden po vyvrcholení letové vlny.

Peckoviny

SLIVONĚ (RF 71–73 BBCH, velikost plodu do 10 mm až druhý opad plodů)

První výskyt **puchrovitosti slivoně (*Taphrina pruni*)** byl hlášený 28.5. z okresu Opava (Malé Hoštice).

Fungicidní ochrana se provádí preventivně v období od nalévání pupenů do počátku rašení. V menším rozsahu můžeme odstraňovat infikované plody a větve.

Střední výskyty **mšice slíkové (*Brachycaudus helichrysi*)** zaznamenali v okresech Jeseník (Javorník-Město) a Olomouc (Olomouc), silný v okrese Opava (Malé Hoštice).

Napadení letorostů mšicemi se sleduje v období prvního opadu plodů po odkvětu až zbarvování plodů, fáze 71–81 BBCH (orientačně duben až červenec).

Ošetření se provede při napadení 5 a více % letorostů koloniemi mšic.

Střední výskyty housenic **pílatky švestkové (*Hoplocampa minuta*)** a **pílatky žluté (*Hoplocampa flava*)** v plodech zaznamenali v okresech Jeseník (Javorník-Město) a Olomouc (Olomouc).

Sleduje se výskyt imag na lepových deskách ve fázi 61–67 BBCH a výskyt vajíček v období opadu prvních květních plátků (fáze 65 BBCH).

Ošetření se provede při výskytu 5 a více % plodů s vajíčky pílatek. Optimální termín ochrany je při začátku líhnutí housenic. Po zjištění larev v plodech je insekticidní ošetření už neúčinné.

Zdá se, že přílety první generace samců **obaleče švestkového (*Cydia funebrana*)** pomalu končí. Na některých lokalitách v okresech Jeseník (Javorník-Město), Karviná (Nový Bohumín) a Olomouc (Unčovice) ještě zaznamenali silné výskyty.

Přílet samců se sleduje dvakrát týdně od 1.5. do 15.9.

Ochrana proti současné, tj. první generaci, která působí propad plodů, není obvykle účelná. Pouze v letech s nízkou násadou plodů a velmi vysokou populační hustotou obaleče švestkového je vhodné ji provést, a to po zjištění první výrazné letové vlny. Ošetření se signalizuje v období letu imag letní generace, a to v první třetině letové křivky této generace. Ochranný zásah je vhodné směřovat proti právě se líhnoucím housenkám, tj. asi týden po vrcholu letové vlny. U raných a poloraných odrůd většinou stačí jedno ošetření. U pozdních odrůd, pokud nadále trvají vysoké přílety samců do feromonových lapáků, se provede druhé ošetření, a to přibližně 10 dnů po prvním.

Silný výskyt housenek **bekyně zlatořitné (*Euproctis chrysorrhoea*)** zaznamenali v okrese Prostějov na slivoňové aleji mezi Vícovem a Stínavou.

Na menších výměřích je vhodné mechanické odstraňování hnízd s housenkami v období přezimování. Ošetření se provádí v době začátku aktivity housenek po přezimování.

TŘEŠŇ

První imaga **vrtule třešňové (*Rhaqoletis cerasi*)** byla zachycena na optickém lapáku v okrese Jeseník (Javorník-Město) 28.5., v okrese Prostějov (Dětkovice) 29.5.

Za škodlivý se považuje výskyt 1 a více imag na 1 optický lapák a den. Ošetření se provede v době maxima kladení vajíček nebo na začátku líhnutí larev, což je přibližně 14–17 dní po začátku líhnutí imag.

Silný výskyt housenek **bekyně zlatořitné (*Euproctis chrysorrhoea*)** zaznamenali v okrese Prostějov na třešňové aleji z Mostkovic směrem na Ohrozim.

Možnosti ochrany viz slivoň.

ZELENINA

ZELÍ (RF 17 BBCH, sedmý pravý list vyvinutý)

Silný výskyt vajíček **můry zelné (*Mamestra brassicae*)** byl zjištěn v okrese Opava (Štáblovice). Výskyt koresponduje se zjištěnými nálety do světelných lapačů.

Kladení vajíček se sleduje v období dvou týdnů po začátku náletu dospělců do světelných lapačů.

Za škodlivý se považuje výskyt 5 a více housenek v průměru na jednu rostlinu. Ošetření se provede ihned po zjištění líhnutí housenek.

Za oblastní odbor Opava zpracoval: Ing. Jan Sitek